

HIV-AIDS Damgalama Ölçeği (HIV/AIDS Stigma Scale)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *HIV-AIDS Damgalama Ölçeği (HIV/AIDS Stigma Scale)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22997>

Özet

HIV-AIDS Damgalama Ölçeği, **HIV/AIDS** ta??yan bireylerin deneyimlediği **damgalama** düzeyini ölçmek amacıyla Türk kültürüne uyarlanm?? bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, Pakizer Çal??kan tarafından 2011 yılında yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Ölçek, bireylerin maruz kald??? sözlü saldırı, sosyal izolasyon ve sağlık hizmetlerindeki ihmal gibi çok boyutlu damgalama biçimlerini de?erlendirmektedir. Uyarlama çal??ması, ölçeğin Türk toplumunda hem geçerli hem de güvenilir olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler

HIV/AIDS, **damgalama**, stigma, psikometrik araç, uyarlama, sosyal izolasyon, geçerlik, güvenilirlik.

Yazarlar

Pakizer Çal??kan

Amaç

Ölçeğin temel amacı, **HIV/AIDS** tanıs? alm?? bireylerin günlük yaşamlarında kar??laştıkları çok boyutlu damgalama deneyimlerini sistematik bir şekilde ölçmektir. Bu deneyimler, hem açık ayrımçılık hem de içselleştirilmiş olumsuz benlik algılarını kapsamaktadır. Uyarlama çal??ması, özellikle Türkiye bağlamında damgalayıcı tutumların şiddetini ve yaygınlığını belirlemeyi hedeflemiştir.

Yapı

Ölçek, **HIV/AIDS** ile ilişkili **damgalama** yapısını ölçmektedir. Bu yapı, genellikle bireylerin hastalıklar nedeniyle yaşadıkları dışlanma, ayrımçılık ve içselleştirilmiş utanç duygularını içerir. Ölçek, bu karmaşık yapıyı alt temel faktöre ayrılarak detaylı bir analiz sunar:

- Sözlü Saldır?
- Olumsuz Benlik Algısı
- Sağlık Bakım ?hmali
- Sosyal ?zolasyon
- Bulaşma Korkusu
- ??yeri Damgası

Geçerlik

Ölçeğin **geçerlik** çal??maları, öncelikle kapsam geçerliği (Content Validity) ve dil geçerliği üzerine

odaklanmıdır. Kapsam geçerliliğini de değerlendirmek üzere uzman görüşleri alınmıştır. Uzmanlar, her maddeyi 1 (Uygun değil) ile 4 (Çok uygun) arasında değişen dörtlü bir puanlama sistemi kullanarak değerlendirmiştir. Bu değerlendirme kriterleri şunlardır:

1 puan: Uygun değil

2 puan: Biraz uygun/ifadenin revizyonu gerekir

3 puan: Oldukça uygun ancak ufak değişiklik gerekir

4 puan: Çok uygun

Değerlendirmeler sonucunda, maddelerin %80'inin 3 veya üzeri puan alması kriteri benimsenmiştir. Bu süreçte düşük puan alan maddeler tekrar gözden geçirilerek revize edilmiştir. Ölçeğin genel **Kapsam Geçerlilik İndeksi (KGİ)** 0,96 olarak hesaplanmıştır, bu da yüksek bir geçerlilik düzeyine işaret etmektedir. Ayrıca, uzman görüşleri ve ön uygulama sonuçları doğrultusunda ölçeğin dil geçerliliği onaylanmış ve ifadelerin hedef kitle tarafından anlaşılabilirliği sağlanmıştır.

Güvenirlilik

Ölçeğin **güvenirlilik** çalışması, 125 hastanın katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Güvenirlilik analizinde **test-tekrar test** yöntemi kullanılmıştır. İlk uygulamaya katılan hastalardan 30 kişilik bir alt grup seçilmiş ve bu gruba ilk uygulamadan 15 ila 30 gün sonra tekrar uygulama yapılmıştır.

Test-tekrar test güvenilirliğini belirlemek amacıyla, iki uygulama arasındaki puanlar arasındaki **korelasyon** incelenmiştir. Bu **korelasyon** analizi için **Pearson Momentler Çarpımı** tekniği kullanılmıştır. Elde edilen katsayılar, ölçeğin zamana karşı tutarlılığını desteklemektedir.

Faktör Analizi

Ölçek, **HIV/AIDS** ile yaşayan bireylerin deneyimlediği damgalama boyutlarının ölçmek üzere toplamda 33 maddeden ve altı farklı faktörden oluşmaktadır. Bu faktör yapısı, damgalanmanın farklı psikososyal ve çevresel tezahürlerini kapsamaktadır:

Sözlü Saldırı: 8 madde.

Olumsuz Benlik Algısı: 5 madde.

Sayıks Bakım İhmali: 7 madde.

Sosyal İzolasyon: 5 madde.

Bulaşma Korkusu: 6 madde.

Yeri Damgası: 2 madde.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama)

Popülasyon Grubu: HIV/AIDS tanısı almış hastalar

Yaş Grubu: Yetişkin hasta grubu

Popülasyon Detayları: Güvenirlik ve geçerlik çalışmaları için toplam 125 hasta dahil edilmiştir.

Test Metodolojisi: Dörtlü Likert tipi derecelendirme kullanılmıştır. Puanlama sistemi aşağıdaki gibidir:

Hiçbir zaman: 0 puan

Bir ya da iki kez: 1 puan

Birkaç kez: 2 puan

Çoğu zaman: 3 puan

Anahtar Kelimeler

HIV, AIDS, damgalama ölçeği, psikometri, sosyal dışlanma, sağlık hizmetleri, test-tekrar test, Pearson korelasyonu.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değil.

Kurum E-posta Adresleri: İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (Çalışma yapıldığı sırada).

Yazışma Adresi E-posta: pakizecaliskan@gmail.com

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin orijinali yabancı dilde olup, Çalışkan (2011) tarafından Türkçeye uyarlanmışır. Testin uyarlama yılı 2011'dir. Ölçeğin kullanımı, telif hakları ve olası ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar Pakizer Çalışkan ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Çal??kan, P. (2011). *HIV-AIDS Damgalama Ölçeğinin Türk toplumunda geçerlik ve güvenilirliği* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Tezin YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerindeki bağlantısı: tez.yok.gov.tr

Ölçeğinin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: hiv-aids-damgalama-olcegi-hivaidstigma-scale-toad.pdf

HIV-AIDS Damgalama Ölçeği Maddeleri

Sözlü Saldır (8 Madde): Birisi beni azarladı

Olumsuz Benlik Algısı (5 Madde): Artık bir birey olmadığımı hissettim.

Sağlık Bakım ?hmali (7 Madde): Hastanede yada klinikte ağrım önemsenmedi.

Sosyal İzolasyon (5 Madde): İnsanlar beni ziyaret etmeyi bıraktı

Bulaşma Korkusu (6 Madde): Diğer insanlarla birlikte yemek yemeyi bıraktım.

??yeri Damgası (2 Madde): Birisi beni iğimden kovdurmaya çalıştı.